

COL·LOQUIS DELS DISSABTES

Bartomeu Ensenyat

Cada vegada que pas per davant d'Hisenda, a Palma, em trob amb una escultura metàl·lica que representa dos balladors de bot i que és un homenatge a l'amic arqueòleg i folklorista Bartomeu Ensenyat i Estrany, al cel sia. Ara, aquesta setmana i aquesta primavera, quan Palma torna a ser l'escenari d'un festival folklòric internacional, em ve de gust rellegir un llibre injustament oblidat i que editat el 1975 duu per títol "Danzar-música, ritos y costumbres" uns textos ben pedagògics on Ensenyat ens explica amb llenguatge planer l'origen de la poesia popular, les notícies històriques sobre el ball, la seva evolució i desenvolupament, el ritme i les mudances, els vestits típics i els instruments musicals, les danses rituals religioses, gloses de balls, partitures musicals etc.

- Un poc de tot.

- Així és, però amb les lliçons ben arrodonides.

- En Tomeu sentia veritable passió per tot "lo nostro" i ho demostrà al llarg de la seva vida.

- No oblidem que va ser un dels principals promotors dels balls folklòrics a Sóller en aquella època dels anys 50.

- Com aquella memorable colla dels "dansadors de la Vall d'Or".

- Certament. En Tomeu era un gran mestre i un gran tertulià. El record a tots aquells certàmens on ell i jo participàvem com a jurats i en el decurs de cada actuació em feia reparar en detalls que jo mai haguera advertit. Coneixia bé el folklore illenc i el comparava amb els de fora, trobant-hi, de vegades, analogies i arrels comunes.

- També dedicà en el llibre esmentat un capítol als romanços que prengueren carta de natura aquí a Mallorca i que per sí mateixos, cada un d'ells, ens presenten arguments novel·lescos ben curiosos, com és el cas d'aquell que diu:

"A la vorera del mar/ hi ha una donzella/ qui brodava un mocador/ blanc per la reina./ Quan el tengué mig brodat/ li mancà seda./ Mariner, bon mariner/ que portau seda./ Quina seda voleu vos/ blanca o vermella./ Vermelleta la vull jo/ que és la més bella./ Quan va esser dins la nau/ se dormí ells./Quan va esser en mig de mar/ se despert ella./ Mariner, bon mariner/ portau-me a terra/ que les ones de la mar/ me donen pena./ De tres germanes que som/ l'una és la reina/ s'altra princesa/ i jo pobreta de mi/ som marinera."

- Curioses cançons i curiosos personatges.

- Així és. També recull la descripció que aquell gran polígraf que fou Pere d'Alcàntara Peña va fer sobre el vestit típic de la pagesa mallorquina. Diu així:

"Sabates escotades,/ calces blanques just la llet/ un vestit de seda blava/ tot llis, net i ben lluent./ Un rebosillo ben curro/ enfortit just un paper/ mostra per entre les malles/ un coll més blanc que la neu./ Un giponet nou de sarja/ que li cau de lo més bé,/ i un cosset més prim encara/ que les soques d'ametller./ Una creu pel coll penjada/ d'un rebosillo lluent./ uns botons d'or en els braços/ i en el dit sols un anell./ Una cara que mig riga,/ blanques i hermoses les dents/ u uns ulls de mallorquina/ i un nasset que està molt bé./ I una animeta senzilla,/ pura com els lliris bells,/ i una, ja basta, ja basta,/ què voleu encara més?"

- Una excel·lent descripció.

- En Tomeu també recollí de llavis de la gent vella del seu temps algunes lletres de gloses i cançons que ens treuen a

rotlo la saviesa popular, com aquella, ben vigent en els nostres dies de maltractes de gènere i que diu: "Ara m'han passat pel cap/ unes idees molt fines,/ i és defensar ses fadrines,/ que tenguin mal estimat./ Fadrines heu de mirar/ amb qui poseu s'amor./ Si és vago i jugador/ ses portes li heu de dar."

- I què ho és de cert tot això. ja ho podeu dir els que tenen filles. Quina penada han de passar quan l'enamorat de la seva és un mal estornell.

- I també es parla de les cançons de picat començant per la que explica: "Si vols canons de picat, /només te'n cantaré una;/ si no fossis no ninguna/ no te'n cantaria cap."

- No poques vegades parlaven les gloses de banyes i banyuts. Així ho suggereix la que diu: "Vermell, vermell bada ets ulls/ que aquesta jove t'engana;/ a cada flor d'indiana/ hi duu més de

cent bulls."

- No hi mancarien tampoc aquelles gloses que feien referència a festes i èpoques de l'any amb la seva particular i típica rebosteria.

"L'any passat pels darrers dies/ un cocarroí varen fer/ i el duien pel carrer/ amb dos jocs de xeremiers."

- Els cocarrois, quina cosa més sana i més bona. Iper afegitò, vegetariana.

- Així és.

Miquel Ferrà i Martorell

SA GLOSA D'EN TOMEUET

Sa Lluna · Sant Jaume · Obriu Cas Jurat!

Vaig passar per un carrer
Sa Lluna conegut i anomenat
i ha quedat d'allò més bé
tot molt ben adoquinat!

I vaig observar un cartell penjat
passat Can Prunera, allà situat
que me va cridar molt s'atenció
i crec que tenen tota sa raó
aquest tros ha de ser arreglat!

Ja que també duu s'enumeració
des mateix carrer tan comercial
i crec que faria ben pardal
no adoquinar també aquell racó

De mel una grossa ditada
al Pacte avui he de donar
que S. Jaume és apunt d'allargar
a la fi, d'una punyetera vegada!

Obra de primera necessitat
setanta anys de xerrar-ne
mem si aquest pic serà ve
que per fi el veurem allargat

Es governants que avui hi ha
moltes coses de veres mos fan
i amb ells tots hem de confiar
que Sant Jaume és a punt d'arribar

Demanam que sigui ben aviat
per poder-hi tots circular
no com es Pont de Cas Jurat
que mos dura una eternitat

Amb rapidesa el varen fer
d'això no ens podem queixar
però sembla que no cau bé
en es qui l'han d'autoritzar

Vergonya, senyors cavallers
s'obra poc es va torbar
i ara mos feis esperar
ja duim més d'un mes...

Toni Tomeuet

Soria

FLORISTERIA
SERVICIO DE INTERFLORA

Plaza del Mercado
Tel. 63 07 86
Urgencias: 63 24 14

SÓLLER

Diseño y Decoración
Muebles
M. NAVARRO s.l.
1966
Carpintería de obras

• Comedores • Dormitorios • Tresillos • Clásicos modernos • Colchonería • Cortinajes • Alfombras
• Carpintería de obras • Ebanistería a medida
• Mobiliario de cocina

e-mail: muebles_navarro@hotmail.com
carrer de sa Mar, 200 • Tel. 971 63 09 30 • Fax 971 63 32 02
SÓLLER (Mallorca)

Pizzeria

Ampli assortiment de pizzes familiars

SERVEI DIARI A DOMICILI

C/ Luna, 5. Tel. 971 63 09 07